

meggyőző erővel teszi. Ez a könyv, bár mindvégig tudományos színvonalon mozog, sohasem száraz. Minden oldala élvezetes olvasmány, nem fárasztó.

A probléma csoportosítása (típustan, pszichofizika és társadalomlélektan, karakterológia) természetesnek tűnik fel, legalább is nem erőltetett. Ismétlődések így is akadnak, egyes kérdések pedig mintha kimaradtak volna. A művelődés szempontja pl. alig szerepel. A nagyvárosi nevelésről pedig egyáltalán nem is esik szó.

Hellpach könyvéből az a meggyőződés árad, hogy nagyobb jelentőséget tulajdonít a nagyvárosi környezet szellemi hatásainak, mint a fizikaiaknak, mégis az a benyomásunk, mintha a fizikai tényezőket részletesebben fejtenégetne, mint a társadalomlélektaniakat.

Mindent egybevetve kétségtelen, hogy ez a könyv eszméltet, gondolatokat ébreszt. A nagyváros kérdésének nagy fontosságára mutat rá. Minden egyéértéke mellett a mi szempontunkból már csak azért is figyelmet érdemel, mert a nálunk újabban divatosná vált ú. n. falukutatás miatt a mi egyetlen nagyvárosunk: Budapest kissé elhanyagolt művelődéspolitikai kérdéseit juttatja eszünkbe.

Jankovits Miklós.

Handbook of Suggestions for the consideration of teachers and others concerned in the work of public elementary schools. London. Board of Education, 1938. 600 lap.

Ime egy kedvünkre való okos pedagógiai munka. Élvezettel olvastuk, kész örömmel számolunk be róla. Amolyan Tanítók Kézikönyve, Enciklopédiája, amelyben a népiskolák tanítói és az óvónők megtalálhatják mindazt, ami hivatásuk minél tudatosabb, tökéletesebb és sikeresebb teljesítésére képesíti. Van benne elméleti és gyakorlati neveléstudomány, elméleti és kísérleti lélektan, gyermektanulmány, tárgyanként tantervi utasítás, sőt politika (I. alább: Népszövetség). Hivatalos kiadvány, de ennek ellenére nem száraz és unalmas, hanem eleven és szórakoztatva tanító.

A munka szellemét illetőleg a tanügyi főhatóság (*Board of Education*) újból közli, a régi (tíz év előtti) kiadásnak következő irányelvét: A hatóság a tanítás gyakorlatában egyetlen egyformaságra vet súlyt: minden tanító gondolkodjék önmagában és dolgozzon ki maga számára olyan tanítási módszert, amely képességeinek a legjobb eredményt biztosítja és az iskola szükségleteinek és feltételeinek legjobban megfelel. A gyakorlatban a részletek egyformasága nem kívánatos, még ha elérhető lenne is; de a szabadság felhasználásával megfelelő felelősség jár.

A kiadvány három főrésze oszlik: I. Általános bevezetés, II. Óvodák, alsó és felső népiskolák, III. Tantárgyak. Mindegyik rendszeresen több fejezetre különül s ezeken belül számos kisebb-nagyobb cikkelyre, amelyeknek tartalmát félkövérbetűs címek tájékoztatóan jelzik. Ilyen, számításunk szerint, összesen 650 van. Izelítőül és tájékoztatásul álljon itt néhány jellegzetesebb cikkely címe: Korunk életében beállt legújabb változások és a nevelésről vallott fogalmak módosulása, ez utóbbinak a mai szükségletekhez kell alkalmazkodnia. Az iskola környezetének értékelése a gyermek

szempontjából. A fegyelemnek újabb fogalma. A tankönyvek különböző típusai és használatuk. A mozgóképek és rádió felhasználása. Az igazgatótanító mint vezető. A vizsgálatokkal kapcsolatos egynémely veszedelemről. A gyermekek fejlődése folytonos, de ennek foka egyének szerint változó. Hogyan kell a gyermekkel bánni, amikor először iskolába kerül? A gyermekeket nemcsak a helyes beszédre, hanem a figyelmes meghallgatásra is tanítani kell. Az óvónő tulajdonságai. Az új szervezetű alsó népiskola. (7—11. életév), ebben vezető szempont a gyermekek érdeklődésének rendszeres számba vétele. Gyűjtési hajlam, viselkedés a külvilággal, érdeklődés személyekkel szemben. A növendéknek szüksége van bizonyos szabadságra, az önkormányzat kérdése. Tanulóegyesületek és egyéb társadalmi csoportok. A szülők érdeklődésének számba vétele. Milyen feltételek irányadók a tanítandó idegen nyelvek megválasztásában. Utasítás könyvekkel való bánásmódról és közkönyvtárak felhasználására. Önnevelés és önirányítás. Oldalok is tanítandók, amelyekre a rendes iskolázás után szükség van. A művészet és kézimunka nevelő értéke. Egyéni kifejezés rajz és festés útján. A tápértékek ismerete. Az újkor története 1815-től napjainkig: irányelvek. Írásbeli dolgozatok javítása. Fogyatékos tehetségű és elméjű növendékek kezelése stb. Ismételtén szó esik a művelődésnek három alapvető tényezőjéről, amelyet az angolok a hagyományos *Three-Rs* (három R) jelképpel szemléltetnek: *Reading* (olvasás), *wRiting* (írás), *aRithmetic* (számolás). A Függelék részletesen ismerteti a Népszövetséget (565—93): alapokmány, tevékenység, nemzeti kisebbségek védelme a vallás, nyelv és polgári jogok tekintetében, kimerítő irodalom.

A tartalom tarkaságának ez a jelzése is arra vall, hogy a munkában a hivatott szakemberek egész sora vett részt, amit azután egy központi szerkesztő egységes rendszerbe öntött. Remélhető — olvassuk az Előszóban — hogy a tanítók e kiadvány minden részében olyan fejtegetésekre fognak akadni, amelyek képessé teszik őket saját munkájuknak felismerésére az általános célkitűzés keretében. — Ezt a reményt a munka figyelmes tanulmányozása részünkről bizonyossággá érlelte. Nagyon érdemes vele foglalkozni: világos könnyű nyelvezettel nemcsak régebbi bevált dolgokat tár elénk, hanem biztató új kezdeményezésekkel is megismertet. Ezzel rokon olcsó (2 shilling) kiadvány nálunk is elkelve. kf-

Luigi Pongrácz: Vespasiano da Bisticci e i suoi clienti ungheresi. Roma, 1939. 23 l.

A római magyar akadémia Koltay-Kastner Jenő igazgató szerkesztésében a magyar-olasz kulturális kapcsolatok ápolása céljából dicséretes buzgalommal olasz nyelvű füzetes vállalatot indított meg, melynek az itt ismertető tanulmány immár 27. száma.

Vespasiano da Bisticci (1421—1498) nagyhírű firenzei könyvkereskedő volt, aki nagyszámú olasz és külföldi humanista mecénásnak szállított kézírásos kódexeket, — pápákkal, fejedelmekkel, főpapokkal állott állandó üzleti összeköttetésben. A könyvsajtó feltalálása után azonban üzlete hanyat-